

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmívelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
 Egész évre 4 frt.
 Fél évre 2 frt.
 Negyed évre 1 frt.
 Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ: Borbély György.
 Szerkesztő-bizottság:
 NAGY OLIVÉR, dr. SZENTPÉTERY LAJOS,
 NAGY ALBERT.
 Szerkesztőség: Kazinczy-u'ca 7. sz.
 Lapkiadó: K. WERESS SÁNDOR. — Lapkiadó: HARMATH JOZSEF-czég

Hirdetési díj árszabály szerint.
 Kéziratok nem adatnak vissza.
 A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
 A pénzküldemények pedig a lapkiadó céghez.

Egy fontos kijelentés.

(N.) A mikor Wekerle Sándor ó nagyméltósága, mint az ujoanan alakult magyar kormány elnöke, az országgyűlésen a parlament munka rendjére vonatkozó programmszerű előterjesztését megtette, e kormányelnöki előterjesztésben volt egy — alig néhány szóból álló fontos kijelentés, a mely a szavak rövidege mellett is bizonyára országosan felemelő hatással lehetett a megyei autonomia szolgálatában álló tisztviselőkre nézve.

S méltán; mert e „fontos kijelentésben” az egész T. Ház által helyeselt azon ígéret foglaltatott, hogy a megyei tisztviselők fizetése felemelése tárgyában a jövő évi állami költségvetéssel kapcsolatosan javaslat fogna előterjesztetni.

S hogy e kijelentés nemesak a pillanat hatásának lehetett a szüleménye — arra lévén rendeltetve, hogy a másik pillanatban már a feledés leple boruljon reá — hanem hogy ez a komoly megfontoláson alapuló határozott meggyőződés folyamánya volt: elég bizonyíték ez iránt nekünk az a rövidke kis indoklás is, a melylyel e kijelentés okadatoltatott; mert mit nyilatkoztatott ki a jövő annyi országos fontossággal bíró kérdéseire megoldására hivatott kormányelnök ó nagyméltósága?

Azt, hogy „miután a választott megyei tisztviselők az állami adminisztrációnak a megyében tulajdonképeni közvetítői, sőt teendőinek tulnyomó része ezen állami adminisztrációra esik s miután a megyei tisztviselők ép ugy, mint az állandóan alkalmazott állami tisztviselők a költségvetési dotációból nyerik illetményüket: méltányos, hogy megfontolás tárgyává tétessék az, hogy a választott megyei tisztviselők is minő illetményjavításban részesíttessenek és a kormány a tisztviselők illetményeinek szabályozásaira vonatkozó törvényjavaslatot ily javaslatokkal kiegészíteni szándékozik . . .”

E miniszterelnöki fontos kijelentés tehát addig is, míg a megyei autonomia kérdése a modern kor szellemének megfelelő megoldást nyerné meg, a közigazgatás gépezetében működő tisztviselők megnyugtatóra szolgálhat, mert, a míg egyfelől e kijelentésben munkásságuk elismerése és az foglaltatik, hogy e munkásságot a megyei autonomia mellett is az állam sokszoros mérvben igénybe veszi, másfelől éppen ezen munkásság elismerésül a jog és igazság követelményeivel szorosán összefüggőnek mondatik ki, hogy a megyei tisztviselőknek is — mint az állami tisztviselőknek — adassék meg a lét fentartását biztosító anyagi eszköz.

Jól mondják azt, hogy korunk a haladás kora; hogy igényei napról-napra fokozott mérvben nőnek, melyeket kielégíteni szükséges és kell; s ha éppen a haladó korról járó ezen fokozott igények kielégíthetése céljából az állami tisztviselőkre az állami hatalom révén eddig is egy-egy kegyesugár esett „fizetés javítása” czimen, bizony akkor legalább is a szigorú méltányosság követelménye az, hogy az állami étellel ugyszólván szervi kapcsolatban levő megyei autonomia légkörében fontos állami feladatok végzésére hivatott tényezőkre is jövőben e kegyesugárból legalább egy kis parányi rész essék.

A kegyesugárnak e kis parányi része foglaltatván Wekerle miniszterelnök ó nagyméltósága kijelentésében: legyen szabad ezzel is a megyei tisztviselők jövő sorsa javulása iránti reményünket táplálnunk, a mely hogy ez egyszer nem fog csalódáshoz vezetni: kezesség nekünk ez iránt a magyar kormánynak a megyei tisztviselők sorsa iránti meleg érdeklődése és elismerése.

Városi dolgok.

Torda város képviselő-testülete rendes havi közgyűlését folyó évi nov. hó 30-án d. u. 3 órakor tartotta meg Velits Ödön polgármester elnöke alatt és Gazner József tanácsos ez alkalomra helyettesített jegyzői tollvitele mellett.

Jelen voltak: Jakab Gergely főkapitány, Csongvay Domokos tanácsos, Doleschal Aladár,

AZ „ARANYOSVIDÉK” TÁRCZÁJA

A házi nevelésről, Raymond asszony szeltemében.

IV.

E jellemző párbeszéd az ironó állítása szerint, teljesen hiteles. Már most — teszi hozzá — e tanuló, ki ily oktatásokkal ellátva indul neki életpályájának, saját benső ösztönének folyton ellentmondva, nem lesz-e mindig újabb és újabb csalódásoknak kitéve? És e praktikus, e számító apa fog-e benne odaadó szerető fiút birni? Mi joga várának tőle ragaszkodást, tiszteletet? mikor neki azt tanították, hogy az élet csak számítás, csak látszat, s az igazi vonzalom, a benső alázat, odaadás, tévedés, gyengeség. Mert nem kell hinni, hogy a gyermek tapasztalatlanságában nem képes a megfigyelésre, nem tud következtetni, sőt ellenkezőleg gyorsan és biztosan itéli meg a környezetében levő személyeket, főként azokat, kiktől függnie kell, és hamar átlátja szándékait.

Mindenesetre érdekelt fogja t. halgatóimat, ideértve azokat is, kiknek vállaira még nem nehezdednek a szülői gondok és kötelességek — hogy mit tart Raymond asszony az ifju leányok modern neveléséről. Csupán ezt akarom még pár szóban, röviden elmondani. Tagadhatatlan — mondja, hogy az ifju

leányok nevelése női, illetőleg családanyai behatásukkal kell, hogy összhangban legyen, ezt kell főként szem előtt tartania, ezért természetes, hogy a szülőknek egyik főgondját képezi leányok elhelyezése, kiházasítása.

E régi igazság azonban ma már, ugy látszik mind inkább háttérbe szorul, mert a mai szülők kevés kivétellel sokkal kevesebbet törődnek a jövővel, mint a jelel. Nem anyira a főczél, mint inkább azon igyekezet képezi főtörökvesőket, hogy leányuknak ifju éveit minél szebbé, minél kellemesebbé tegyék. Az atya, ki hosszú munka és takarékoság által jutott a tekintélyes álláshoz, vagy jelentékeny vagyonhoz, az anya, ki nem élvezte mindig azon kényelmet, melyet ez állás, e gazdagság nyújt, vetélkednek egymással, hogy leányoknak megszerezzék mindazon gyönyöröket, melyek után ők maguk ifjuságukban hasztalan áhítottak. Az egymást felváltó napi szórakozások, elegáns toilették, utazás, fürdőzés mindez a legnélkülözhetetlenebb dolog közé tartozik számára, mert nem akarják, hogy egyetlen nap elteljék anélkül, hogy az meghozza neki a várt örömeit. Séták, hangversenyek, színházak, estélyek és bálak látogatása anyira igénybe veszik minden idejét s anyúira kifárasztják, hogy már nem is kívánhatni tőle, hogy otthon a házi és gazdasági munkáknak is jusson ideje s hogy figyelmét azokra is kiterjessze. Nem

is ismeri jóformán saját ruhatárának tartalmát sem, varrotűt legfeljebb azért fog kezébe, hogy drága luche és selyemből néhány öltéssel összeállítson egy elegáns névnap ajándékot s ha egy leszakadt gombot kesztyűjére magának kell felvarrnia, vagy az öltözködéskor a megszokott segítséget történetesen nélkülöznie kell, nyomban kész magát a legszerencsétlenebb nyomorult leánynak tekinteni. Nem akarom — mondja R. asszony — a jomódban élő szülőknek azt a tanácsot adni, hogy leányaikat minden kényelemtől megfosszák; szegényes életmódra neveljék; de valamint az életnek általában nem lehet egyedül czélja a fényezés, pompa, a világban való szereplés, éppen így nem lehet az ifju leánynál sem, kinek jövő feladata a család központjává lenni s annak szellemi irányzatára döntő befolyást gyakorolni. E nevelés határozottan káros az ifju leány jövőjére, káros főképen azért, mert lehetlenné teszi, hogy oly fiatal embert válasszon férjül, kinek jövedelme nem bírná el azon számtalan fölösleges kiadást, melyeket ő az atyai háznál annyira meg szokott.

Hogy a házi béke és egyetértés feltételei meglegyenek, a férj vagyonának mindenesetre jóval nagyobbának kell lennie, mint a menyit a szülőkől nyert hozomány kitesz. Innen van, hogy oly sok elkényesztetet fiatal nőt látunk oly tiszteletre méltó öreg urak oldalán, kiket

Szigethi Cs. Sándor, Dániel József, Czako László, Nagy Olivér, Molnár Károly, Gergely Ignác, dr. Wolff Gyula, Nagy Miklós, Székely Dénes, Nagy Balázs, Balogh János, Csonka Sándor, Fodor László, Zalányi István, Kenyeres Pál, Tóth Ferencz, Jeney Zsigmond, Tóth Sámuel, Némethy József, Nagy Mihály, Gegesi József, Ramonczai P. Sándor, Fodor Pál, Veress Ferencz, Daniel Károly, Tóth Olivér, Dulló János, dr. Szentkirályi Lajos, Csipkés Ödön, Mészáros János stb.

A gyűlésen lefolyt tárgyak rövid ismertetése a következő: 1. A tanács az ugynevezett „Czigánysort“ rendezni óhajtván mérnöki felvételt és költségszámítást készített, mely tervek szerint 17 háznak lebontása és eltávolítása válik szükségessé, a minek következtében 5 egészen új a főutcába szolgáló átjárás fog nyerne. A lebontott házak egy más a város közönsége tulajdonát képező helyen rendes utcavonalban fognak építtetni. A lebontás és a felépítés költségei 933 frtban irányoztatván elő, ezen összeget a város közpénztára fogja hordozni. Aki ismeri a városnak ezen rendezetlen, építkezésekkel túltömött részét, a hol mindenféle járványnak dusan tenyésző melegágya volt, csak örülni fog, hogy képviselő-testületünk aldozatkészsége következtében ez is rendezés alá kerül.

2. A képviselő-testület virilis tagjai 1893. évi névjegyzékének kiigazítására kiküldött bizottság munkáját betérjeszti. A betérjesztett névjegyzék szerint az első virilis bizottsági tag a tordai takarékpénztár mint erkölcsi testület 1967 frt 31 kr, az utolsó Zalányi Sámuel 142 frt 67 kr.

3. Tanács betérjeszti a m. kir. földműveléstechnikai miniszternek 60987. szám alatt Torda-Aranyosvármegye közigazgatási bizottságához intézett leiratát, melyben meghagyja, hogy miután a mostan használatban levő közbúvághid az 1888. évi VII. t.-cz. rendelkezéseinek meg nem felel és oly állapotban van, hogy sem tisztán nem tartható, sem pedig megfelelően át nem alakítható, ezenkívül sem a levágásra szánt állatok számára szükséges istállókról sem pedig irodai helyiségekről gondoskodva nincsen, ennélfogva egy új közbúvághid felépítése iránt javaslat terjesztessék fel. A közgyűlés egy a törvény kívánalmainak megfelelő közbúvághid építését elhatározza és utasítja a tanácsot, hogy a szükséges építési tervek és költségvetés megkésztése iránt haladéknélkül intézkedjék.

4. A tanács betérjeszti a bor-, sör-, és husfogyasztási adók megváltására vonatkozó jegyzőkönyvet, mely szerint a város közönsége és az államkincstár között létrejött egyezség következtében említett fogyasztási adókban folyó évre 10180 frt fizetendő.

5. Előadatik, hogy a m. kir. pénzügyminiszter jóváhagyta a város közönségének azon ajánlatát, hogy a Torda városi összes fogyasztási adókért és a szeszárulás kizárólagos jogosultságának használataért évi 40180 frt megváltási árt fizessen.

6. A tanács betérjeszti a m. kir. államkincstártól 25000 frt vételár mellett megvásárolt ugynevezett fiskális telkekre vonatkozó örökvásári szerződést tudomásvétel és jóváhagyás végett. Képviselő-testület az aláírt örökvásári szerződés által egy régi óhajta és vágya teljesülését látja, s a megtörtént vásár felett örömet fejezi ki.

7. Betérjesztetik a város közönsége tulajdonát képező ugynevezett „Vasut“ című vendéglő helyiségének árverezéson történt bérbeadására vonatkozó versenytárgyalásjegyzőkönyv, melyszerint ezen vendéglői helyiségért Fodor László 1550 frt évi bért ajánlott. Ezzel kapcsolatosan tárgyalás alá vétetett Ferenczi Árpádnak ugyanezen vendéglő bérbevételére vonatkozó 1555 frtos utóajánlata. E pontnál igen élénk vita fejlődött ki, miután mindkét ajánlattevőnek a képviselő-testületben többen voltak szószólói. Azonban tekintetbe véve azt, hogy Fodor László 1550 frtos ajánlata 6 évi időtartamra vall, míg a Ferenczi Árpád 1555 frtos ajánlata csakis 3 évre; a közgyűlés a város érdekeinek inkább megfelelőnek találta a Fodor László ajánlatát s így szavazás útján nagy többséggel őt tartotta meg a bérletben.

8. Ugyancsak a kiküldött árverező-bizottság jelentést tesz, hogy a serházi épületek és a baromvásártéri fogadó-házért, mely közelebbi három év alatt 1469 frtért volt bérbeadva, ez alkalommal 6 évi időtartamra Mendel Lázár Sámuelnek 1786 frt 35 kr évi bér mellett lett kiadva.

9. A községi választók névjegyzékének összeállítására egy bizottságot küld ki a gyűlés.

10. Végül a tanács betérjeszti a vármegye főispánja gróf Bethlen Géza ömeltósága által a városi tisztviselők hivatalos eljárása és az ügykezelésnek folyó évi nov. hó 17-én és 18-án eszközölt megvizsgálásáról felvett vizsgálati jegyzőkönyvet, melyszerint a főispán ömeltósága a tanácsnál eszközölt vizsgálat felett általában s különösen a város érdekében annak emelése és előmenetelére tett intézkedések, valamint a városi közigazgatási hatáskör elintézése tekintetében tapasztalt ügyforgalom felett teljes megelégedést nyilvánította. A főispán ömeltóságának ezen jegyzőkönyvre adott nyilatkozata a képviselő-testület tagjaiban a városi tanács iránt a legjobb hangulatot keltette s ezen kellemes hangulat hatása alatt Gergely Ignác plebános, képviselői tag ennek lendületes szavakban kifejezést is adott.

11. Több tárgy nem lévén az ülés bezáratott. r. f.

Korcsolyázás.

(—y₆.) Némely ember szemében csak játéknak tűnhetik fel ez a téli multság; pedig nem csupán játék. Többi nemesebb sport-társával a létfontartásra épen annyira szükséges, mint a kenyérszerzés, melynek tárgyalására szintén nyitva áll lapunk komoly rovata.

Mindenki előtt ismeretes ma már, hogy a testedzés az elméleti és gyakorlati általános nevelésnek egyik oldala.

A testedző sportok között előkelő helyet foglal el a korcsolyázás; sőt valamennyi közül kiválik a k a l m a s s á g á n á l fogva. Ő az, mely egy irányban sem korlátolható. Nincs korhoz, nemhez, ranghoz kötve. Sem demokratikus, sem aristokratikus, hanem mind a kettő; s épen ezért a jég a legvalódibb respublik.

Hosszasan lehetne beszélni a korcsolyázás sokoldalúságáról. Egyiknek a jég csupán egyszerű időöltést, szórakozást nyújt, másakra a társaságbeli erkölcsnemesítő hatással van; egyiknek fásult kedélyét vidámitja, másoknak izomerejét fejleszti és lábikráját, mire Dumas és Felméri Lajos sokat adnak; mert a fizikai erőre, ha önmagában vesszük is még nagy szükség van, hát még ha tekintjük, hogy a jellemnek is ez az alapja. Egyiknek nem csupán szórakozásul, de a legkedvesebb mulatozásul szolgál, másoknak komoly hasznosságú iskola a paedagogiai elméletek alapján; egyik a plasztikusan fejlett teste mozgásának eleganciáját, művészetét mutatja be a sima jégtükrön, másik meg ugyanez eszközzel fejleszteni igyekszik azt az eleganciát, azt a művészetet. Mindenik azonban, keresi vagy nem keresi, de megtalálja azt az előnyét a korcsolyázásnak, ha gyakorolja, hogy egy nagy mértékű bágyadságot kiűz magából: teste erősebb és rugékonyabb, kedélye vidámabb, s lelki tehetősége fogékonyabb lesz. . .

A korcsolyázásra vonatkozólag gr. Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak egy rendelete látható a kitűnően szerkesztett „Herkules“ hivatalos sportlapnak még a múlt őszi számában, mely rendelet az iskolás ifjak testi nevelését célozza. Kívánatosnak és nagyon szükségesnek mondja ugyanis e rendelet mindenféle athletikai mozgásnak igénybevételét, mint a szellemi túlterhelés egyensúlyozóját, s a test fejlettségének egyedüli elengedhetetlen tényezőjét. E testi mozgások között első helyre teszi, minthogy időszere is a korcsolyázást. E végből szól az iskola hatóságokhoz, hogy a helybeli sport-egyletekkel való érintkezés útján is tegyék lehetővé a tanulóknak minél nagyobb mérvben a korcsolyázhatást.

hajlandók volnánk inkább papáknak nézni. Mert a fényűzés és annak ezerféle követelményei, nyári és téli divatos szórakozások, fényes lakás, drága alkalmi toillettek, nagy számú cselédség, mind ez oly elválaszthatatlanul össze van kötve a fiatal nők előtt a tisztességes élet fogalmával, hogy sokkal inkább későbbek ily visszás házasságok megkötésére, hogy sem vonzalmukat követve oly ifjuhoz mennének nőül, ki kész vagyonnal nem bírván saját munkája után élve talán még takarékosságot is követelne nejétől. Igen természetes, hogy a leányokat bálványként szerető szülőknak az ilyen házasság nem tartozik épen legszebb álmaik közé, ők mindig remélnek találni leányok számára oly tisztességes hozzá illő partit, ki annyi kedvesség, szépség és szellem mellett szerényebb hozományyal is megelégszik. De fájdalom, sóhajt fel R. asszony, az ilyen fiatal emberek ma már mind inkább a tündérmesék birodalmába tartoznak. A vagyonos fiatal ember nagyon jól tudja, hogy házasságával kiadásai is tetemesen növekedni fognak s azt akarja, hogy e házasság ép oly arányban növelje jövedelemforrásait is; s e csunya számítás nem is lehet tőle egészen rossz neven venni.

Nagyon tévednek tehát azon szülők, kik leányaik neveltetésére, s a világban való szereplésére oly kiadásokat engednek meg ma-

guknak, melyek jövedelmükkel viszonyítva kellő arányban nem állanak. A leány neveltetése bármily tökéletes legyen tudományban, illet tudásban, művészi képességekben, főcélját tekintve mindig elhibázott marad, ha egyszer mind a leány elhelyezéséről nem gondoskodik, illetőleg ha annak feltételeihez a legeszszerűbb módon hozzá nem járul. A ki tehát leányának nevelésében nem az uralgó divat hóbortjaira, nem a fényűzésre, hanem észszerűsége törekszik, mindenestre nagy gondot fordít arra, hogy gyermeke minél korábban egyszerűséget háziasságot, munkaszeretetet tanuljon. Az ifju leánynak, bár jó mód, vagy épen gazdaság környezze, képesnek kell lennie, hogy magát, ruháit, esetleg szobaleány segítségére nélkül is rendben tartsa, fehérműjét maga kezelje, gondozza s ha kell, ki is javítsa. A tüt általában ügyesen kezelje. Értenie kell a háztartás fontosabb feladatait, a cselédek fölötti rendelkezést, hogy később, mint a ház urnője ne legyen kénytelen a szellemi, és fizikai mivel sem törődés kényszere alatt mindent cselédek önkényére bízni. A bölcs élettapasztalás, és előre látó gondosság követeli a szülőktől, hogy úgy és csakis ily szellemben neveljék leányukat. Nem az atyai ház jövedelme az, mi mértékül kell, hogy szolgáljon a leány igényeinek, szokásainak, életelveinek, sem pedig a képzelt vagyon, minek majd a fényes partie által

jut birtokába, hanem mindenkéül a hozomány, melyet ő férjhezmenetelkor szülőinek vagyonából nyer. De ettől is eltekintve az ifju leánynak meg kell szerezni azon gyakorlati tulajdonságokat mikkell, egy szerény, takarékos rendszerető munkás családjának birnia kell, mert így elkészülve az életre, mindenestre még szebben, nemesebben fogja felhasználni, ha a sors esetleg, nagy vagyont tart fenn számára osztályrésziül, míg ama tulajdonokat nélkülözve ha a sors csapás vagy kedvezőtlen viszonyok szűkebb anyagi helyzetbe juttatják, menthetetlenül sülyed a nyomor, a szenvedés örvényébe.

Nem folytatom tovább a tárgyat, mely R. asszony egyes tollának merőben kimeríthetetlen anyagot látszik nyújtani, s melylyel talán eddig is tulságosan igénybe vettem becses figyelmeket. Én a magam észrevétele gyanánt csak annyit kívánok még hozzátenni, s jól tudom ez észrevétellel nem egyedül állok t. hallgatóink között, hogy mi magyarok bizony nem csak az öltözködésben utánozzuk a finom izlésű francziákat.

(Vége.)

VÁRADI LUIZA.

E rendelettel összefüggőleg ugyancsak a „Herkules“ a tordai korcsolyázó-egylet titkárától többek között a következőket írta:

Hogy nagyobb alkalom adódjék a gyermekeknek az e nemű sportüzésre, a fizikai nevelés sarkolatos tényezőjére, szükséges, hogy az iskolai hatóságok közbenjárására a helybeli sport-egyletek adjanak alkalmat erre a tanulósnak. A tordai korcsolyázó-egylet e tekintetben már e ministeri rendelet előtt három évvel kezdett tenni valamit e rendelet szellemének megfelelőleg. Első ízben egy igen élvezetes korcsolya versenyt rendezett számokra s az nap ingyen bocsájtotta őket a jégre.

Második és harmadik télen ugyanezt cselekedte az egylet. De nem keveslendő azaz eljárás sem a gyerekekkel szemben, hogy eleitől fogva külön olesóbb jeggyel engedte a pályára a 2 frt évi rendes tagdíj helyett 1 frt 50 krral, s a 20 kr. egyszeri belépő helyett 10 krral. Ezek mellett az egylet választmánya decz. 20-án tartott gyűlése határozatából az említett rendelet következtében átíratban kérte fel az iskolai főbb hatóságot, a kir. tanfelügyelőt, hogy az olesóbbági alkalom adva lévén, buzditólag hasson a felügyelete alatt levő iskolák növendékeire. A korcsolyázó-egylet részéről a nyújtott előny mellett — úgy véljük még volna egy adandó előny, melyet minden hátrány nélkül felhasználhatna minden sport-egylet a humanismus érdekében. És ez az, hogy a szegényebb iskolás gyermekeknek, tegyük hozzá, a kik egyuttal jó tanulók is, az isk. igazgatóság ajánlatára, ingyen engedjék a jeget, minthogy az ilyenek a legnagyobb olesósság mellett sem juthatnának el oda. Ez intézkedéssel főleg az is el lenno kerülve, hogy a patakokon csatangoljanak a gyerekek, hol könnyen veszélynek vannak kitéve, s fegyelmetlen magaviseletet szoknak meg. Másfelől a rendes tagoknak sem szereznének alkalmatlanságot, minthogy inkább csak vasárnaponként esődülének a jégre, mikor a felnőttek úgy sem igen veszik azt igénybe. Ha ezt is megadják nemcsak a korcsolyázó-egyletek; kettős, sőt többszörös hasznos dolgot cselekedtek, s a minister kívánalmának is minden oldalról teljesen eleget tettek; véleményem szerint a paedagogia két ágát haszonnal művelték.

Ehez hozzáteszük, hogy most korcsolya-egyletünk választmánya pártolólág terjeszti a mai közgyűlés elé, hogy a tanuló ifjuságnak az 1 frt 50 kros díját is engedje le 1 frtra. Varga Dénes igazgató tanár pedig nagy hatással működik, hogy a tanuló serget e megengedhető, szükséges sőt követelhető jégtérre tereje, melylyel különösen a patakokon való csatangolásból származható veszélytől és fegyelmetlen magaviselettől menti meg őket.

Borbély György.

IRODALOM.

A 100 éves színészeti jubileum alkalmából kiadandó Emlékönyv december végén kikerül sajtó alól. E könyv az érdekes és értékes irodalmi közleményeken kívül tartalmazni fog 6 csoport képet, s vagy 40 arcképet. E diszkönyvet csak annyi példányban készítik a hány megrendelője lesz. A megrendelés csak decz. 16-ig történhetik. Jó lesz tehát addig bejelenteni a bizottság titkáranak Horváth Bélának, Kolozsvárra, a ki azt megszerezni akarja.

Ára csak 1. frt 50 kr. Az emlékönyv szerkesztője Hegyesy Vilmos, az emlékönyv — bizottság elnöke Gyarmathy Miklós.

A magy. tud. Akadémia Koczán-féle pályadíját az idén dr. Várady Antal, a kitűnően szerkesztett Képes „Családi Lapok“ főmunkatársa nyerte el „Karitasz“ cz. drámájával.

HIREK.

— **Tanítógyűlés.** A megyei tanítótestület választmánya mult szombaton (november 26-án) népes értekezletet tartott Volenszky Gyula elnökletével. — A folyóügyek után élénk megbeszélés tárgyát képezte a választmány jelen tanévi munkaprogramjának megállapítása. Annnyival is inkább nagyfontosságú az ebbeli döntés, mert a választmány hivatva van a körök s úgy az egész testület munkálkodását irányítani. Jelen gyűlésen is elhatározták, hogy a megye földrajzát megírják. Nem új eszme, de hogy megválasztása annyira késett, nem kis hátrányára van a tanításnak. Adorján Domokos vitatétele, mely a rend, s a fegyelem egyöntetű gyakorlására vonatkozik, a köröknek ki fog adani újabb megvitatás végett; azonkívül még több nevelés-oktatástani kérdés kifog tüzetni, s mihelyt az egylet anyagi helyzete megengedi, pályadíjakat fog megszavazni a jelesebb dolgozatok megjutalmazására.

— **Korcsolyázó hölgyeknek!** A „Herkules“ sportlap legközelebbi száma bemutat egy korcsolya női toilletet, minőben a külföldi hölgyek korcsolyáznak, mely meleg és mindamellett kényelmes. Minthogy a korcsolyához alkalmas ruha igen fontos tényezője a korcsolyázásnak, említett lapban a ruha megtekintését ajánljuk az érdeklődőknek.

— **Mesterséges jégpályánk** összes felszerelésével az idén hamarabb, mint valaha már csütörtökön decz. 1-én használható volt. Tényleg többen használták is már a mult héten. A fagyást tekintve jég még hamarabb volt, mert hiszen több egy hetinél kemény hideg uralkodik, de mesterséges tavunk több időt igényel. Így is elég jó korán beköszöntött e legszebb téli sport-madam. — Legyen üdvözölve.

Hangverseny. Az új-tordai ev. ref. fiúiskola igazgatósága a hiányzó iskolai taneszkerek beszerzése céljára Csákány Sándor tanító buzgalkodása folytán a mult hónap 27-én rendezte és tartotta meg a volt casinó termében szavalással, felolvasásokkal és táncz-czal egybekötött hangversenyt a megjelentek élénk érdeklődése és kedélyes multságával. Dr. Papp Sámuel országgyűlési képviselő jelentékeny összeggel járult a jótékonyági célhoz. Az előadások a következők voltak: A „Tordai Dalkör“ Adorján D. karnagy vezetésével adott elő elébb egy jeles darabot; azután Borbély Gy. tanár olvasta fel a „humorról“ szóló értekezését; Osztián Lajos dalköri tag énekelt solóban megismélt darabokat; majd Márkos Ferencz unit. theologus-tanító szavalta el nagy hatással Vörösmarty „Tulvilági kép“-ét; Volenszky Gyula polg. isk. tanár, lapunk dolgozó társa, pedig az új pénznemről tartott felolvasást; végül megint a „Tordai Dalkör“ lépett az emelvényre s egy tetszetős darabbal zárta be a tartalmas műsort. Mindenik szereplőt élénken megélték és megtapsolták. A vidám táncmultság a késő éjfélt utánig tartott. Vacsora alatt felköszöntött mondott Csákány S. a szereplőkre és az érdeklődő jelenlőkre, kit aztán Hambrich Károly köszöntött fel buzgó munkásságáért. Eddig a hivatalos rész. Nem hagyhatjuk azonban említés nélkül azt az ott szerzett benyomást sem, melyet a megjelent vagy meg nem jelent érdeklődők gyakoroltak a szemlélőre. Bámulatos az a közöny, melylyel viseltetett a közönség ez alkalommal a közügy iránt specialiter a tanügy iránt, éppen az ev. ref. felekezeti iskola iránt, mely felekezethez városunk legtöbb s legtehetősebb polgára tartozik. Meglehetősen kevesen vettek részt e jótékonyczélú ünnepélyen. Csákány főrendezőn és néhány új-tordai hölgyen kívül még a rendezők közül is csak Bóné József, Nagy János, ifj. Keresztes János és Ferenczi Ferencz vettek részt. Sokan talán azért nem jöhettek el, mert társadalmi válaszfalak akadályozták... ha ugyan még az iskolaügynél is létezik-e ilyen válaszfal... De hát a kiket ilyen válaszfal még ürügyként sem akadályozhatott, azokat ugyan mi akadályozhatta?... látó.

— **Mint értesülünk** a f. hó 10-ére tervezett kamara-zeneestélyre nagyban folynak a készülődések. A műkedvelők gyakori összejátékkal iparkodnak a harmonia legmagasabb fokát elérni, úgy hogy a koncert mindenestre a legsikerültebbek egyikének ígérkezik, melyet városunk eddig hallott. Hogy a zene tisztán klasszikus — azt szinte fölőleges mondanunk. A rendezőség nevében megemlítjük, hogy szívesen lát a koncerten és bálon mindenkit, kinek tévedésből nem jutott volna is meghívó.

— **A szt.-miklós napi orsz. vásár** tegnap kezdődött meg szép deült időben s a mint láttuk, elég szép barmokat hajtottak fel. Az eredményről jövő számunkban.

— **Meghívó** korcsolya-egyleti közgyűlésre. A tordai korcsolyázó-egylet ma vasárnap d. e. 11 óraker tartja meg évi rendes közgyűlését a vármegyeház kistermében — melyre a tagokat tisztelettel ujlág meghívja az elnökség. A mult vasárnapra egybehívott közgyűlés akkor nem volt megtartható a tagok hiányos megjelenése miatt; a mai gyűlés azonban a megjelenendő tagok számára való tekintet nélkül megtartatik. Dr. Damokos Andor elnök, Borbély György, titkár.

— **Pinczetűz** volt csütörtökön d. e. a fűtőren Csipkés Ödön háza pinczejében, melyben Nagy és Flachbart kereskedőknek vannak elhelyezve áruportékáik. A terpen-tin gyúlt meg, s nagy szerencse e kisebb szerencsétlenség mellett, hogy a petroleum is nem vetett lángot, mit a közelben levő Lámpé Lajos és Lelkes János tűzoltók, gyors megjelenésükkel s életök veszélyeztetésével mentettek meg.

— **A közelebről** keresztülvitt városi aljegyzői és igatói választás alkalmából Jakab János megválasztott városi aljegyző nov hó 29-én édes atyja Jakab Gergely főkapitány házában ebédet adott. Az ebédre hivatalosak voltak a város egész tisztikara élőkön a polgármesterrel, a vármegyétől az alispán, a főjegyző, a főorvos és az első aljegyző. Az ebéd igen kedélyes hangulatban folyt le és egybeforrt a vacsorával. A szívélyes vendéglátás, jó zene, sikerült pohárköszöntők a kedélyeket annyira felvillanyozták, hogy a vendégek csak a késő estvéli órákban vettek búcsút s távoztak el egy kellemesen eltöltött magyaros multság kedves emlékeivel.

— **Színészet.** Miskolczi Henrik, a városunkban már előnyösen ismert színigazgató, ki társulatával most harmadszor keresi fel városunkat és ki jelenleg Sz. Udvarhelyt a közönség osztatlan tetszése mellett működik, a mint biztos forrásból értesülünk, f. hó 12-én „Örök törvény“-nyel Csiky nagyhatású színművével kezdi meg az idényt. Az igazgató különben bérleteszközlése végett személyesen városunkban időzik. Melegen ajánljuk műpártoló közönségünk figyelmébe.

Vadkant lőtt tegnapelőtt a városi erdőkerülő a város nagy erdejében; ritka szép nagy példány ez. Kinyújtóztatva 2 m. és 30 cm. hosszú; 1 méter magas. A városház udvarán volt látható.

— **Vadászat** volt mult vasárnap Egerbegy és Kercsed vidékén 3 társasággal. A dr. Szentpéteri Lajos vadászterületén négyen lőttek 4 nyulat. Daniel József vadászterületén haton 2 nyulat; a kercsedi hajtás roszul ment, mert a száraz hidegben nem igen volt nagy kedvök a kópoknak.

— **Katona-lovak** vásárlása miatt volt városunkban a napokban M.-Vásárhelyről Zgorzsky honvédhuszár ezredes, egy katonai bizottság kíséretében; a „Korona“ udvarán várta hasztalan egész nap, hogy vagy egyet besorozhasson, melyet jó pénzen fizetett volna meg; azonban Torda városáról és vidékéről egyetlen alkalmas lovat sem talált, a mi vidékünk földbirtokosaira, s általán gazdasági ügyeinkre nézve nem valami hizelgő.

— **Vonatjárás.** A tordai vonat esténtként 9 óra után szokott kimenni Gyéresre, s ott megszokta várni a Brassó felől, és Kolozsvár felől érkező vonatokat, melyek kevés idő különbséggel érnek oda, aztán be is szokta hozni Tordára, a kik ide törekednek. E szokásától azonban a mult szombaton, nem tudjuk mi okból, eltért, ha csak nem azért, hogy Kolozsvár felől egy kis késés volt. Azt tudjuk csak hogy a Brassó felől jövőket behozta, de a Kolozsvárról utazókat nem várta meg; ezek kénytelenek voltak ott maradni a gyéresi váróteremben másnap délelőttig s hogy kárukat és boszuságukat felejték, a hideg és sötét váróterem kopasz padján aludtak. Az utazók, de meg a város jóhírnevének érdeke is azt kívánják, hogy a gőzmozdony ne legyen olyan szeszélyes.

— **Az angolnyelv városunkban.** A héten egy társaság tartott értekezletet afelől, hogy utját-módját találja annak, miként lehetne megtanulni az angolnyelvet. Varga Dénes igazgató-tanár, ki két évig volt Londonban a theologiai akadémián, készséggel vállalkozott igen csekély, egészen pótom tiszteletdíjért az oktatást vezetni. Tegnap szombat délután 2 óraker már meg is kezdtek a tanulást a Dallos angolnyelvtanából. Dr. Damokos Andor főszolgabíró, Szarvas Lipót mérnök, Borbély György és Volenszky Gyula tanárok s Imecs Erzsébet és Margit k. a. Hetenként három lecke lesz délutánonként 2 óraker.

— **A pénzügyigazgatóság** az új adók illetékes kivetésére nézve a városi tanács által egy bizottságot rendelt ki, mely bizottságba a maga részéről közreműködőnek Kovács László pénzügyi számtisztet küldötte ki.

— **Egy villanytelep** látható három nap óta a városi rendőrségi teremben, mely a városi főbb hivatalosok szobái közül nyolczat lát el csengettyis gyors hiradással.

— **Síp.** A mult vasárnap hangversenyt botrányosan megzavarta egy a tűzoltókéhoz hasonló sípolás. A közönség felbolygatása után derült ki, hogy csupán két éjjeli ór verekedett össze s társaikat szipolgatták segítségére.

— **Új vasut Tordára.** Kolozsmonostorról Torda-Szt.-Lászlón át a tordai vasut-állomásig vasutat terveznek. (Ha valamivel rövidebb ut lenne Kolozsvárig a meglövőnél.)

— **Zár alá helyezte** Szolnok városát a belügyministeriumnak egy körrendeletet az ott nagymértékben fellépett cholera-járvány miatt.

— **Praktikus ujdonság.** A városi tanács egy fontos dologra lett figyelmes. Az elhullott állatoknak főleg a disznóknak a dügtéren történt elásása és el nem ásása sok veszélyt vont maga után. Most a tanács e tért újítja és átteszi egy elszigetelt helyre. Legtöbbit ér azonban az, hogy hullaégető kemenczét fog alkalmazni, a milyen Maros-Vásárhelyt is már egy év óta van.

— **A központi szálloda** teljesen rendben van már, elég diszere a főtérnek, csupán a homlokzatán nincs még rendben az a felírás, nem egészen diszere az észszerűségnek; sokan kérdik is, hogy a magyar felírást miért előzi meg az e vidék lakosságától nem ismert indó-európai, vagy inkább indó-germánnyelven irt „Hotel Central”? Bent azonban nagy rend és fény van, diszes kávéházával, vendégszobáival ebédlő- és táncztermével bármelyik nagy városnak becsületére válhatnék: sőt tán igen is sok e vidékre. Mert a mi pinczéireinek könnyen szegényt hozhatnak a fényes vendéglőre, ha pl. a vendégnek egy újságlapot esleklő kérésére (az eddigi szokás szerint azt felelné nagy mérgesen, hogy ilyen semmiségekre nincs időm most. A „Központi Szálloda” tán az efféle régiségeket is megfogja szüntetni, s zene-estélyei mellett, melyeket hetenként kétszer is szokott tartani, nem riasztja el azokat is, kiknek néha-néha egy kis újságot is akad kedvük.

— **Nagy zene-bonát** csapott egy mult éjtel (teljesen ok nélkül) a központi-szállóban („Hotel Central”) egy ott időző bécsi kalapgyáros, ki a kalapját vesztette el, a kabátját is elvesztette s a mint mondják a fejét is s azt hitte, hogy mindezeket a Hotel Central rakta zsebre, pedig nem igaz, mert csakhamar kisült a szomszédoknak is megkérdezése után, hogy közel ugyan, de egészen más helyen történtek a csere-berélések. Aztán visszanyerte eredeti holmiját és sietett a vasut állomáshoz.

— **Piros lámpa.** Sz. a cholérától meglepett városban hadi lábán állnak az emberek. Gyors segély nyújthatás végett az orvosok házai éjjelenként piros lámpával vannak jelölve. Zs. utazó a choléráról semmit sem tudott, ő maga szerfölött egészséges volt, s tán épen ezért csak behallag egy piros lámpás házba s a doktor nagy lányainak nagyhirtelenébe olyan erős bókakat mond vala, hogy rögtön kitették a szűrit. Nős, aztán csudálkozva elmélkedett a gorombaság okán.

— **Hírek távolabbról.** Ó-Budán az ottani hajógyárnál alkalmazott munkavezető évek óta gyűjtötte a szegény napszámok megtakarított filléreit, melyeket azok nála megőrzés végett eltek. Ő e pénzt aztán magas kamatok mellett adta ki az arra szorultaknak, jövedelmét maga céljaira fordítván. Így ment ez 14 évig. Mig a napokban aztán végleg elszökött, családját hátra hagyván. Mondják, hogy a kár mintegy 20,000 frt. Számos, közel 700 szegény veszté el nehezen összekapartott krajczárjait. — Folyó évi nov. hó 29-én vezették örök nyugalomra az oly hirtelenhalállal (szívszélhűdés) kimult Wahrmann Mór országgyűlési képviselőt, a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnökét. — Fényes elégtételt nyújtott Kronavetter Bécs városi képviselő nov. 29-iki beszédével a magyarfaló osztrák képviselőkkel szemben. A többek közt azt is mondja, hogy Magyarországból hatolt a szabadság fuvalata Ausztriába. Számos magyar képviselő üdvözlő táviratot küldött a magyar barát képviselő társához. — Franciaországban Loubet miniszterelnök az egész kabinettel állásukról lemondtak. Carnot a köztársaság elnöke elfogadta azt.

Vármegyei rendeletek.

11528—1892.

Torda-Aranyosvármegye alispánjától.

Közyűlési meghívó.

A méltóságos gróf főispán úr folyó év november hó 26-án ³⁸⁹/_{főisp.} szám alatt kelt intézkedése következtében Torda-Aranyosvármegye törvényhatósági bizottságát folyó év december hó 7-én d. e. 10 órakor kezdődőleg Tordán a vármegye székházánál tartandó

közyűlésre
ezennel összehívom.

A közyűlés tárgysorozata a következő:

1. Ministerelnök dr. Wekerle Sándor úr ő nagyméltóságának leirata, melyben törvényhatóságunk tudomására hozza az új kormány tagjainak legkegyelmesebb kinevezését.

2. Belügyministeri körrendelet a törvényhatóságokról szóló 1886. évi XXI-ik t.-cz. rendelkezéseinek módosítását tárgyzó 1892. évi XXVI. t.-cz. végrehajtása tárgyában, a legtöbb adótfizető, valamint a választott törvényhatósági bizottsági tagokat illetőleg.

3. Belügyministeri rendelet, melyben felhivatik vármegyénk közönsége, hogy a topánfalvi járásban az erdei kihágási ügyek feldolgozása érdekében haladéktalanul erélyesen intézkedjék s az esz-közlettekről tegyen jelentést.

4. Kereskedelemügyi ministeri leirat Gyéres község piaci helypénz-díjszabályzat tervezetere vonatkozólag.

5. Belügyministeri rendelet a vármegyei nyugdíjszabályzat 23. §-nak módosítása tárgyában.

6. Az Erdélyi Irod. Társaság átirata, melyben felkéri törvényhatósági bizottságunkat alaptökejének gyarapítására 1 drb. 50 frtos alapítvánnyal hozzájárulni.

7. Közigazgatási bizottság választott tagjai sorából a folyó 1892. év végével kilépendő öt tag helyébe új tagok választása.

8. Előterjesztés az oltóorvosok fuvarilletményének megállapítása tárgyában.

9. M.-Keménytelke községképviselő-testületének határozata a község tulajdonát képező 950 frtos államkölsönkötvénynek a gör. kath. templom javítására leendő fordíthatása tárgyában.

10. Bisztra község képviselő-testületének határozata fűrészmalma felépítése és haszonbérbeadása tárgyában.

11. Előterjesztés az 1886. évi XXII. t.-cz. 142. §-a értelmében a községi számadásoknak a községen kívül álló egyének elnöklete alatt leendő megvizsgálása tárgyában.

12. Községi költségvetések és számadások.

Tordán, 1892. november hó 27.

RÉDIGER BÉLA,

alispán.

Szám 4021—1892.

Pályázati hirdetmény.

A mező-záhi körorvosi állomás lemondás folytán megüresedvén, ennek betöltésére ezenel pályázatot nyitok.

Nevezett körorvosi állomás 400 frtint fizetés s 200 forintot tevő mellékjuttalékkal van egybekötve.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1876. XIV. t.-cz. 143. §-ában meghatározott képzettséget igazoló okmányaikat decz. hó 20-ig nálam mutassák be. A választás decz. hó 22-én, d. e. 10 órakor M.-Záhon községi irodában fog megtartani. — Maros Ludas, 1892. nov. 21.

Dr. BETEGH főszolgabíró.

Sz. 2363—1892.

Pályázati hirdetmény.

A gerendi körjegyzőségben lemondás folytán üresedésbe jött aljegyzői és közgyámi állásra ezennel pályázatot nyitok. Ez aljegyzői és közgyámi állás évi 240 frt javadalmazással van egybekötve.

Felhívom mindazokat, kik ez állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket folyó év decz. 25-ig terjesszék be hozzám, később beérkező folyamódványok figyelembe nem vétetnek. Kik az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ban előirt képesítéssel bírnak előnyben részesítetnek. — Felvincz, 1892. nov. 24.

GAÁL LÁSZLÓ szolgabíró.

NYILTTER. *)

Köszönet nyilvánítás!

Folyó hó 1-én az ismert piaci pinczetűz alkalmával **LELKES JÁNOS** tűzoltó vakmerő bátorsággal, élete veszélyeztetésével rohant a pinczébe s nagy lélekjelenléttel és szakértelemmel fojtotta el a tüzet, mely robbanó természeténél fogva kimondhatlan veszedelmet és kárt okozhatott volna alólírottaknak. Ezért neki hálás köszönetünket kifejezni el nem mulaszthatjuk.

Torda, 1892. decz. 3.

Nagy és Flachbart.

!! HALLATLAN OLCSÓSÁG !!

Nagybani előnyös bevásárlásaink miatt hétfőtől mindennemű női- és férfi divatozikkat hallatlan olcsó árakon, majdnem ingyen árul:

GAJZAGÓ és OSZTIAN

divatárusok Tordán, főtér.

Nem félrevezetés, mert a ki mer — az jó portékát olcsón nyer!

HERBST MÓR

arany-, ezüstműves- és óras Tordán

főtér tek. NAGY MIKLÓS ur házában.

Ajánlja ujonnan berendezett arany, ezüst, ékszer és óras-üzletet, hol nagy választék áll rendelkezésre készpénzért vagy részletfizetésre egyenlő árakban. Egy ezüst Anker-Remontoir, 15 rubisra járó óra 11 frt, 1 női arany-óra 18 frt. Fali inga-órák 10 frttől fölfelé. Disztárgyak, gyűrűk, arany- és ezüstlánczok china-ezüstnemű meglepő olcsó árakon.

Minden óráért 2 évi jótállás.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

376 szám

1891. vk.

Arverési hirdetmény.

Alólirt kir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében, ezennel közhírré teszi, hogy a tordai kir. törvényszéknek 888—1892. sz. a kelt végrehajtást rendelő és a tordai kir. járásbírósnak 901. sz. a kiküldetést tartalmazó végzése folytán a tordai takarékpénztár javára Hosszu István, hagy: és t. ellen 280 frt tőke ennek 1891 év-december hó 12 napjától számítandó 6%-kamatai és eddig összesen 90 frl 42 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag le foglalt és 1004 frt becsült ingóságok, u. m. I. Hosszu István hagyatékához tartozó következő ingóságok: 1. kancza ló, 1. ökörszekér, széna, házi butorok, 1. kínai ezüst-gyertyatartó, 1. kínai ezüst-teafőző masina, 1. asztali óra, és Pap Kosztánnál lévő 60 frt pénz követelés.

II. Pap Kosztánnál széna, szarvas marhák és 1. drb. sertésből álló ingóságok nyilvános árverés útján el fognak adatni.

Mely árverésnek a 3966—1892. sz. kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis M. Szilváson alperesek házában leendő eszközlésére 1892. ik évi december hó 10-iknapjának d. e. 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni, a netalán elsőbbségi igénylők pedig felhivatnak, miszerint jogaikat az említett t.-cz. 111. és 112. §-a alapján árverezés megkezdéséig érvényesítsék.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881-ik évi LX. t.-cz. 108. §-a szerint fizetendő, Kelt Tordán, 1892. nov. hó 26-án,

Germán János,
kir. járásbírósi bíró